

γιούσουρι

Πέμπτη, 22 Μαρτίου 2012
9:41 πμ

Γιούσερ

Μαυρο σκληρο κοραλλι

Τό γιούσουρι

(Ναυτική παράδοση)

Το γιούσουρι είναι δεντρί που φυτρώνει 'ς τόν πάτο της θάλασσας, μέ κορμό και κλαδιά χωρίς φύλλα. Είναι ζωντανάπραμα και γιά νά το κόψης πρέπει νά τό βρης στον ύπνο του. Για τούτο σ' σφουγγαράδες άμα τ' απαντήσουν κοντοζυγώνουν σιγά και ότi πρωτοκόψουν μέ τό πριόνι. "Άμα ξυπνήσει δέν κόβεται.

"Ένα γιούσουρι μεγάλο σαν πλατάνι βρίσκεται 'ς τον κόρφο του Βώλου άπάνου σ' εναν πάγκο δεχαφτά όργυιαίς του βάθους

Είναι στοιχειωμένο. Ένας σφουγγαράς ένα κλαδί εκοψε άπο δαυτο τόν παλιόν καιρό.

"Άμα βγή άπό τό νερό τό γιούσουρι είναι κιτρινοπράσινο, επείτα παίρνει καί μαυρίζει ως ποϋ στό τέλος γίνεται κατάμαυρο.

N. Πολιτης - Παραδόσεις #556

ΓΙΟΥΣΟΥΡΙ

Διήγημα Ανδρέα Καρκαβίτσα

Όταν το πρωτάκουσα ήμουν παιδί στα σπάργανα. Και όταν έφτασα εικοσάχρονο παλληκάρι έλεγαν ακόμη για εκείνο με τον ίδιο θαυμασμό και περισσότερη φρίκη. Το γιούσουρι, το αντρειωμένο γιούσουρι που βρίσκεται στον κόρφο του Βόλου! Το γιούσουρι που ώρες ψηλώνει και θεριεύει ως το πρόσωπο της θάλασσας και ώρες χαμηλώνει και χοντραίνει και γίνεται κάστρο αγύριστο με τους ρόζους και τα κλαδιά, με τις ρίζες και τ' Αντιρίμματα! Κάτω στο νησί μας το έχουν μόλογο. Γενιά σε γενιά το παραδίνουν οι ναύτες και πάει από πατέρα σε παιδί, από παιδί σε αγγόνι πάντα μεγάλο, θαυμαστό πάντα, σκληρό σαν σίδερο, δυνατό σαν λέοντας, ψυχωμένο και αθάνατο σαν στοιχειό.

Εκείνοι που το πρωτόειδαν έσβυσαν από τη μνήμη των ανθρώπων τότε. Εκείνοι που ονειρεύθηκαν να το κόψουν, κοιμούνται αξύπνητα στη γη των πατέρων τους είτε στα βάθη της θάλασσας. Εκείνοι που επήγαν γυρεύοντάς το δεν εδευτέρωσαν τον σκοπό τους. Έχει, σου λέγουν, κατιτί πλάνο κ' επίβουλο και αλλάζει χρώματα και αλλάζει σχήματα και γλυστρά σαν χέλι και θεμελιώνεται σαν πύργος και φωσφορίζει σαν ωκεανόψαρο, που παραλεί το σώμα με το πρώτο αντίκρουσμα. Το ξανθό βασιλόπουλο μάταια ζητεί ν' αγκαλιάση την ποθητή του!

Εγώ από μικρός που το άκουα μ' έπιανε κάποιο αίσθημα παράξενο. Φόβος και μαζί πείσμα. Καλά, έλεγα, ο διπίθαμος Αράπης που ρουφά τα πέλαγα και φράζει τα ποτάμια μόνον με τα γένεια του. Καλά η αθάνατη Γοργόνα, του Αλεξάντρου η αδερφή που γυρίζει σβούρα τη θάλασσα και στο πικρό χαμπέρι βουλιάζει τα πλεούμενα σύψυχα με την ουρά της. Καλά και ο Άριστος που σκοτώνει τα θεριά και τα βουνά γκρεμίζει και ξεριζώνει ρουπάκια με το κοντάρι του. Μα ένα δέντρο εκεί του νερού πλάσμα, θρέμα του άμμου και να κάνη τόσα θαύματα! Μπα, ντροπή μας! Έβλεπα τους άντρες όλους λεβεντοθρεμένους και όμως να μιλούν γι' αυτό με τόση ευλάβεια σαν να εμιλούσαν για το Τρισυπόστατο. Τι διάβολο! Εκείνοι μια φορά έβαλαν τα στήθη τους γυμνά εμπρός στο κανόνι του Τούρκου, επήδησαν με το δαυλί στο χέρι μέσα στις μπαρουταποθήκες του· είδαν τον θάνατο κατάματα χίλιες φορές και δεν ετόλμησαν να ξεριζώσουν ένα δεντρί! Δεν ημπορούσα να το χωνέψω.

— Δε μου λες, πατέρα κάνω κάποτε του γέροντα μου· τι 'νε αυτό το

γιούσουρι;

— Ξύλο παιδί μου σαν και τ' άλλα· θαλασσόξυλο. Αν θέλεις να το μάθης σύρε να ιδής την πίπα μου.

Τρέχω μέσα στο σπίτι, ανοίγω το αρμάρι, βρίσκω την πίπα του. Μια πίπα χοντρή και μεγάλη, με ρόζους σαν αγκάθια, μαύρη — κατάμαυρη όπως ο έβενος.

— Μπα! τούτο είνε το γιούσουρι; το κόβουν λοιπόν;

— Το κόβουν λέει; Αφού τόχεις στα χέρια σου! Έκοψα πήχες όταν ήμουν σφουγγαράς.

— Γιατί δεν πας λοιπόν να κόψης και το γιούσουρι του Βόλου;

Επέτρωσεν ευθύς το χαμόγελο στα χείλη· εσοβαρεύθηκε το πρόσωπό του. Εγύρισε και μ' εκύταξεν αφαιρεμένα, σαν να έλειπεν ο νους μίλια από το σώμα του.

— Α! είπε κινώντας το κεφάλι. Το γιούσουρι του Βόλου δεν είνε το ίδιο. Επήγα μια φορά κ' εγώ, μα λίγο έλειψε ν' αφήσω δίχως άντρα τη μάνα σου.

— Αφού κόβεται!...

— Κόβεται όταν είνε μικρό. Κάτω στη Μπαρμπαριά είνε δάση ολάκερα. Εκεί που ψαρεύουν το σφουγγάρι αρπάζουν και κάνα κλαρί. Έτσι κλεφτά, στην ώρα που κοιμάται. Άμα όμως ξυπνήση δεν το κόβει ούτε η ρομφαία του Αρχάγγελου.

— Το γιούσουρι του Βόλου δεν κοιμάται ;

— Κοιμάται· μπορεί να κάμη δίχως ύπνο; Μα εκείνο εστοίχειωσε πια· ζη με τους αιώνες· ποιος ξέρει από τότε: Να ιδής των παλαβών τα κόκκαλα πώς κρέμονται σαν πολυέλαιοι απάνω του! ...

Και το βλέμμα του έγινε πάλιν αόριστο, κάπως δειλό εστυλώθηκεν απάνω σε μια στάμνα που έστεκε σπασμένη στην αυλή, το μέτωπο εσουφρώσε κ' εκέρωσε, λέγεις κ' έβλεπε ασπίδα να προβάλη αποκεί.

— Εσύ πατέρα πώς επήγες; Με τη μηχανή; τον ερώτησα.

— Όχι, με την πέτρα σαν τους Καλυμνιώτες. Πού μηχανές στον καιρό μας!

— Εγώ σαν μεγαλώσω θα πάω να το κόψω· είπα πεισματικά.

Ενόμιζα πως θα έλεγεν όχι· πως θα εφρόντιζε με χίλια — δυο να μ' εμποδίση· πως θα μου εδιηγώταν ιστορίες τρόμου και φρίκης για ν' απελπισθώ. Τίποτα όμως. Μια στιγμή μ' εκύταζε συλλογισμένος από τα πόδια ως την κορφή σαν να εμετρούσε το ανάστημά μου, εχαμογέλασε·

— Καλά· σα μεγαλώσης να πας· είπε με την πρώτη του απάθεια. Τώρα που είσαι μικρός σύρε να μάθης τη θάλασσα.

Επήγα κ' έμαθα τη θάλασσα. Ναυτόπουλο έγινα, έπειτα ναύτης· είδα φουρτούνες, χιονιές, αγριοκαίρια· επήγα και με τα σφουγγαράδικα στη Μπαρμπαριά. Μα και ναυτόπουλο και ναύτης και σφουγγαράς δεν εξέχασα το στοιχειωμένο γιούσουρι και τον λόγο που έδωκα του πατέρα μου. Το εναντίον μαζί με το κορμί εμεγάλωνε και ο πόθος μέσα μου, σαν να τον είχα προγονική σπορά στο αίμα. Εγώ ήθελα να κόψω το γιούσουρι, στην ανάγκη να το ξεριζώσω και να το σύρω σκλάβο πίσω από το καΐκι στο νησί μας. Θα το εξάπλωνα στην αμμουδιά θρασίμι και θα έβανα διαλαλητή να διαλάληση σε όλη τη χώρα: — Εβγάτε χωριανοί να ιδήτε το μέγα θαύμα! Το στοιχειό της θάλασσας ενικήθηκεν από του νησιού μας το στοιχειό, τον Γιάννο Γκάμαρο. Τρέμουν — τρίζουν τα βουνά! Εβγάτε χωριανοί να ιδήτε και να ειπήτε!...». Θα έτρεχεν αμέσως μελίσι ο λαός· θα έβλεπαν

οι θαλασσογέννητοι και θα εσταυροκοπούνταν θα έβλεπαν οι γυναίκες και θα ετρόμαζαν τα παληκάρια και θα εζηλοφθονούσαν, οι λυγερές και θα έλεγαν: — Να λεβεντινός για να γίνη άντρας μας! Δεύτερος Άγιος Γιώργης θα εδοξαζόμουν στο νησί. Κ' ένας τρόμος μυστικός, μια λαχτάρα εβασάνιζε κάθε τόσο την ψυχή μου, μήπως προλάβη άλλος και αρπάξη τη δάφνη μου. Γυρεύεις τι γίνεται; Αλλά πάλιν ησύχαζα στην ιδέα πως άλλος αξιώτερός μου δεν ήταν δυνατόν να γεννηθή. Και ακόμη επίστεψα πώς το δεντρί εκείνο δεν εκαθόταν τόσοι αιώνες εκεί στον ανήλιαστο θρόνο του παρά να γίνη μιν ημέρα άθλο δικό μου και έπαινος. Κ' έτσι έκλεισα τα είκοσι χρόνια μου. Εψάρεψα το σφουγγάρι με τη μηχανή του καπετάν Στραπάστου στην Έγριπο. Δώσε απάνω — δώσε κάτω εφτάσαμε και στον κόρφο του Βόλου. Άρπαξα την περίστασι.

— Τι λες καπετάνιε; κάνουμε την απόπειρα;

— Ποια;

— Πάμε να κόψουμε το γιούσουρι;

Εγέλασε ο καπετάν Στραπάτσος· εγέλασαν και οι άλλοι· εγέλασα τέλος κ' εγώ. Δεν ετολμούσα να κάνω τον σοβαρό.

— Ρε τι λες; μου κάνει· είσαι στα συγκαλά σου ή να στείλω για τον παπά; Αμή!.. επήγαν τόσοι και τόσοι και δεν έκαμαν τίποτα και θα κάνουμ' εμείς;

— Γιατί όχι; είμαστ' αδέξοι εμείς! Έπειτα — άκου να σου ειπώ — εκείνοι επήγαν με την πέτρα. Μια βουτιά κ' απάνου. Τι θες να κάμουν με μια βουτιά;

— Μωρέ κύτα να βγάλουμε το καρβέλι και άφησε τα όνειρα! μου λέγει τέλος ο καπετάνιος.

Δεν απελπίστηκα. Θα τον καταφέρω στο ύστερο· εσκέφθηκα. Και αλήθεια έδωκα — πήρα τον εκατάφερα μια Κυριακή που δεν εψαρεύαμε.

— Τι λες, πάμε; του κάνω.

— Μωρέ που να πάμε ;

— Για το γιούσουρι.

— Και ποιος θα βουτήξει ;

— Εγώ βουτάω· γι' αυτό ρωτάς!

Επήγαμε τέλος. Κυτάζω με το γυαλί στον βυθό· πουθενά το γιούσουρι! Φέρνω μια βόλτα, δυο, τρεις· τίποτα! Άρχισε να με πιάνη απελπισία. Μιν απελπισία παράξενη. Τόσα χρόνια το ανάστενα στη φαντασία μου, το έβλεπα γιγαντωμένο εμπρός μου, επάλαιβα μαζί του, εθριάμβευα και τώρα να βγαίνουν όλα ψέματα! Δεν ημπορούσα να το υποφέρω. Κάπου έπρεπε να υπάρχει, κάπου να το συναντήσω, θέλεις κάτω στους βυθούς, θέλεις πέρα στο ακρογιάλι, θέλεις απάνω στα σύγνεφα· έστω! Να το συναντήσω, να μετρηθώ μαζί του και ας με καταλύση. Ας κρεμασθούν και τα δικά μου κόκκαλα, τρόπαιο θλιβερό απάνω του, όπως και των άλλων παλαβών. Όχι όμως να μην το γνωρίσω ποτέ στη ζωή μου. Τότε γιατί έζησα τόσον καιρό, γιατί έγινα εικοσάχρονος, γιατί έμαθα τη θάλασσα, γιατί ανασκάλισα τους βυθούς; Μόνον για το καρβέλι!

— Τραβάτε για το λιμάνι, τραβάτε να πιούμε και καμμιά· είπεν ο καπετάνιος βαριεστισμένος. Οι γερόντοι λένε κάποτε και παραμύθια.

Κρύος ιδρωτας μ' επήρε. Άρχισαν να θολώνουν τα μάτια μου.

— Στο Θεό σου. καπετάνιε, του λέγω· έχε υπομονή. Να φέρουμε μια βόλτα πάλι.

Ούτ' εκείνος όμως, ούτε οι λαμνοκώποι με άκουαν. Το καΐκι εγύρισε κ' έφευγε για το λιμάνι βαριεστημένο κ' εκείνο. Εγώ κρεμασμένος από την κουπαστή δεν έπαυα να κυτάζω ζερβόδεξα, με καρδιοχτύπι μεγάλο, σαν να εξητούσα της μάνας μου τα κόκκαλα. Μάτια όμως! Το νερό πρασινογάλαζος αιθέρας έφτανε ως κάτω στον πυθμένα και μου έδειχνε ξερά τα φύκια, όχθους εδώ απόκρημνους, εκεί αμμόστρωτες απλωσές σουφρωμένες, ζεστές, των νεράιδων κρεβάτια μαλθακά και απάρθена. Το γιούσουρι όμως όχι· κανένα σημάδι για τ' ονειρεμένο μου δεντρί. Έλεγα ν' αφήσω το γυαλί και να ξαπλωθώ στο κατάστρωμα. Αλλά την ίδια στιγμή θολό σύγνεφο ίσκιωσεν εμπρός μου, πίσω έμεινε σαν να εδιάβηκε φάλαινα.

— Στοπ! Φωνάζω· σταθήτε!

Εστάθηκε το καΐκι, εγύρισε πίσω στα νερά του και είδαμε όλοι πελώριο δέντρο σαν χιλιόχρονη βελανιδιά να κάθεται στον πάγκο. Δεν ήταν λοιπόν ψέμα, δεν ήταν παραμύθι! Ντύνομαι γοργά, παίρνω τον λάζο στη ζώνη μου, ένα τσεκούρι στο χέρι και βουτώ κάτω. Μα καθώς εσήκωσα τα μάτια σύγκρουο μ' έπιασε. Καλά το έλεγαν οι γέροντές μας. Τι ο διπίθαμος Αράπης! τι Γοργόνα και τι Άριστος! Τούτο είναι το θαύμασμα! Οι ρίζες του μελαψές, λεπιδοντυμένες έσφιγγαν Βριάρεως χέρια το μάρμαρο, έμπαιναν στις σχισμές, εβύζαιναν τους μαστούς, αγκάλιαζαν τ' αγκωνάρια, εγάτζωναν τις ποδιές του ένα σώμα θαρρείς και μια δύναμις ακαταγώνιστη. Απάνω ορθοκάθεδρος ο κορμός, αρκουδοντυμένος, με ρόζους εδώ κ' εκεί κλειστούς στο πολυτρίχι μέσα, οργυιές εψήλωνε με προαιώνιο θράσος και έπαρσι. Και αποκεί κλαδιά και αντικλάδια πολύκαμπα, μυριόροζα, καμαρωτά και ολόισα έφευγαν περαδώθε, ψηλά και χαμηλά, λέγεις κ' έπασχαν ν' αποκλείσουν όλον τον πλατύχωρο κόρφο με το δίχτυ τους. Ολόγυρα το νερό διάφανο, ακίνητο σαν γυάλα το έσκεπε και το έλουζε τροφός μαζί και ταίρι, πνοή του και κλίνη του. Και κάτω από το μαρμαρένιο βάθρο σκοτεινή έχασκεν η άβυσσος, κρύα και άπατη σαν κάποιος κύκλος μαγικός αλύτων μυστηρίων και σιγής ατάραχης.

Εύρα το δέντρο στον ύπνο του. Μα και στον ξύπνο να το εύρισκε ίδιο έκανε. Αν ήταν ν' αρπάξω ένα κλαδί και να εβγώ απάνω, καλά. Μα εγώ ήθελα να το κόψω σύρριζα. Για τούτο εκατέβηκα εκεί. Έκαμα τον σταυρό μου, εξάμωσα το τσεκούρι και γκοπ! του εκατάφερα την πρώτη. Εξύπνησεν Όφισ. Και αρχίζει αμέσως ένας σίφουνας, ένας χτύπος, ένα κακό, λέγεις κ' εχύθηκαν όλα τα ρέματα επάνω μου. Το στεκάμενο νερό εχόχλασεν, εδάρθηκε κλωθογύριστο, σκότος επήδησεν από την άβυσσο κ' έχασα τα πάντα. Έκατσα χαμηλά και αρπάχθηκα σ' ένα ρίζωμα μήπως με σύρουν. Και είδα άξαφνα τους ρόζους τους κλειστούς να γλαυκοπαίζουν μάτια αράπικα και να χύνεται αστρίτης η φλόγα επάνω μου. Και στα κλαδιά τα λευκοπράσινα είδα σωρούς να κρέμονται τα σκέλεθρα κάτασπρα, ετοιμόρροπα, πομπή και γάνα όλων των παλαβών εκείνων που εστηρίχθηκαν στις φαντασίας την ορμή και όχι στου νεύρου τη δύναμι και της σάρκας την αλύγιστη επιρροή. Μέσα στο βρύχημά του άκουσα χτύπο ξεχωριστό, έναν κουφό χτύπο· και δεν ήταν άλλος παρά τα κόκκαλα που εδέρνονταν συναμεταξύ τους και τα γυμνά ποδάρια ελάχτιζαν με πείσμα τ' άσαρκα μέτωπα, σαν να ελάχτιζαν ίδια τη σκέψι τους, σαν να τους έλεγαν: — Γιατί μας έφερες εδώ!

Από απάνω μου εσίμπαε ο καπετάνιος.

— Έλα, τόρα. Έλα και δεν θα κατορθώσης τίποτα.

Δεν θα κατορθώσω τίποτα! Κ' εγώ το εκατάλαβα. Μα και με τι μούτρα ν' ανεβώ απάνω; Πού το στοιχειό του νησιού μας πλέον; πού ο Άγιος Γιώργης! Α, όχι· αν δεν εκατέβαινα καλά· μα τόρα πάει! Μόλις έπεσε ο σίφουνας σηκώνω το τσεκούρι και του καταφέρνω δεύτερη με όλη μου τη δύναμι. Πέτρα να εχτύπαγα το λιγότερο θα ερράγιζε· εκείνο τίποτα. Ούτε σκλήθρα δεν άνοιξε. Αντί να πάη μέσα το τσεκούρι έφευγε πίσω δυο πιθαμές, τρεις, τέσσαρες σαν να εχτυπούσα σε λάστιχο. Πρέπει να το ξερριζώσω· επικροσυλλογίστηκα. Τσιμπάω απάνω·

— Ρίχτε μου το λοστό.

Μου κατεβάζουν το σύνεργο. Ρίχνω πέρα το τσεκούρι και αδράχνω τον λοστό. Αρχίζω στις ρίζες. Ετυρανήθηκα κ' εγώ δεν ξεύρω πόσο. Ώρες έρχονταν ώρες επερνούσαν κ' εγώ με τον λοστό στο χέρι. Μόνον εστεκόμουν κάποτε να πάρω την αναπνοή μου είτε να ρίξω γύρω καμμιά ματιά, μήπως ιδώ το σκυλόψαρο να ριχθή απάνω μου. Τέλος τσιμπάω πάλι·

— Ρίχτε μου τη γούμενα.

— Μωρ' έλ' απάνω· τσιμπάει ο καπετάνιος ανυπόμονος. Για σένα τη θες τη γούμενα; Έχουμε και ψιλώτερο σχοινί. Έλα 'πάνω· θα σου κόψω τον αέρα

— Κόβεις τον αέρα μα σχίζω το λάστιχο· του απαντώ θυμωμένα. Ή ξέχασες πως έχω το λάζο μαζί μου.

Τα εχρειάσθηκεν ο καπετάν Στραπάτσος· μου έρριξε τη γούμενα. Πιάνω από μακριά και θηλυκόνω καλά τον κορμό. Έπειτα πηγαίνω στο άλλο πλευρό και αρχίζω πάλι με τον λοστό τις ρίζες. Εκείνος του κ' εγλαυκόπαιζε τα μάτια του σαν να ήθελε να με μαγνητίσει. Εσειόταν κ' ετάραζε σαν ψάρια τα κλαδιά του, χταποδιού αποκλαμοί ελάγκευαν εδώθε — κείθε, εκουλουριάζονταν, ετίναζαν βέλη καταπάνω μου τ' ακροδάχτυλά τους να με συλλάβουν. Μα πού να με συλλάβουν! Και αν δεν ήξευρα καθόλου τα δολερά παιγνίδια του, ποτέ αν δεν είχα ακούσει τα καμώματα του, εκείνα τα σκέλεθρα που έβλεπα σφινομένα ψηλά ήσαν αρκετά να μου διδάξουν τον κίνδυνο. Σε κάθε του στοιχείου ανακλάδισμα εμαζευόμουν ελάχιστος, στρείδι εκολλούσα στα πλευρά του μάρμαρου. Δεν είχα μόνον σύντροφο τη δύναμι αλλά και τη γνώσι ακέρια. Πόδια, χέρια, μάτια όλα εδούλευαν σύγκαιρα. Και ο λοστός ανίκητος, αφύς, εξεκόλωνεν ένα με το άλλο τ' αντιρίμματα, τα έβγαζεν από τα θαλάμια τους, τα εχωρίζεν από την πέτρα ξεφλουδισμένα πολλές φορές και άλλες πολλές με σκλήθρες χάλαιρων, με κοχύλων φόρτωμα, λέγεις και τον εδούλευαν όχι ανθρώπου χέρια παρά ατμομηχανή.

Τέλος εκατάλαβα πως άρχισε να κλονίζεται. Έχανε το στήριγμά του.

— Απάνω! τσιμπάω.

Με ανεβάζουν απάνω. Γδύνομαι αμέσως, παίρνω την πρώτη ανάσα. Μπρε! Πήρε κ' εσούρπωνε. Αντίκρυ το Πήλιο εψήλωνε βαθυγάλαζο σαν από λουλάκι. Τα χωριά του άσπριζαν στις πλαγιές σκόρπια μάρμαρα. Κάτω στον Βώλο άναβαν τα φώτα και ψηλά ο ουρανός ολοπόρφυρος από το ηλιοβασίλεμα, έβγαζεν ένα — ένα τρεμόφεγγα τ' αστέρια του. Μου εφάνηκε πως εξανάζησα όταν είδα εμπρός μου γνώριμα πρόσωπα και γνωστότερα πράγματα. Εξέχασα μια στιγμή και το γιούσουρι, και τους αγώνες μου, τα όνειρα και τη δόξα μου ακόμη.

— Τι απόκαμες; ρωτάει ο καπετάν Στραπάτσος.

— Τώρα θα ιδής, του λέγω πηδώντας απάνω. Έλα παιδιά· τα κουπιά σας. Το δέντρο θα το σύρουμε στο νησί απόψε.

— Μωρέ τι λες! Δεν έπαθες τίποτα; δεν σ' άγγιξε το στοιχείο!

Και ρίχνονται όλοι απάνω μου, με ψηλαφούν, σφίγγουν τα κρέατά μου, κινούν τα μπράτσα μου και ακόμη δεν πιστεύουν πως είμαι γερός.

— Μα τραβάτε, παιδιά· λέγω στενοχωρημένος· το δέντρο εκόπηκε.

Ρίχνονται στα κουπιά· τραβούν με δύναμι. Ναι! Αντί να σύρη εμπρός πίσω πηγαίνει το καΐκι μας.

— Μωρέ μας γελάς· λέγει ο καπετάνιος αγαναχτισμένος· τι μολογάς πως έκοψες το γιούσουρι;

— Μα τον Αϊνικόλα τόκοψα — του κάνω· τράβα! Τ' ήθελες να τ' αποκόψω για να με πλάκωση από κάτω. Δυο τραβήγματα θέλει και θα 'ρθη με τις ρίζες του.

Αρχίζουμε πάλι το τράβηγμα. Κάπου μια ώρα έτσι αγωνισθήκαμε. Άκουες τους σκαρμούς κ' ετριζοβόλουν σαν οξιές ανεμόδαρτες. Πείσμα έπιασε τους ναύτες τώρα και αντρειεύονταν σαν ξωτικά. Ο καπετάν Στραπάτσος ξετρελαμένος από χαρά και υπερηφάνεια, ψυχή έδινε σε όλους με τις παρακινήτικες φωνές του:

— Ω — ω! ... ω — ω! ... Γεια σας παληκάρια! ... Ίσα λιοντάρια μου! ... Ντροπή μας! Μωρέ ίσα τίγριδες! ...

Και τα παληκάρια, τα λιοντάρια, οι τίγριδες έθαφταν βαθιά το κουπί και το έπαιρναν πίσω με τόση δύναμη, που έλεγες τώρα θα γίνη σύψαλα. Τέλος βαθύ μούγγρισμα στην άβυσσο αντήχησε και η θάλασσα εσήκωσε πελώριο κύμα καταπάνω μας. Το καΐκι επέταξε γοργόφτερο εμπρός. Και αμέσως μέγα κήτος εφάνηκε να πιάνη από άκρη σε άκρη τον κόρφο. Ήταν το γιούσουρι.

— Να ιδώ! κ' εγώ να ιδώ!...

Τρέχουν όλοι στην πρύμη να γνωρίσουν το στοιχειό. Το βλέπουν σκοτεινό κορμί και σταυροκοπούνται φοβισμένοι.

— Εμπρός! λέγω στον καπετάν Στραπάτσο. Να το βγάλουμε όξω τώρα που νύχτωσε πριν το νοιώσουν και μας το πάρουν οι τούρκοι.

Μόλις εβγήκαμε από τον κόρφο Γοργόνα οργισμένη μας απάντησε η Νοτιά. Ο ουρανός έσβυσε τ' αστέρια του, έκρυσσε τα σύνορά του. Άδης το σκότος απλώθηκεν απάνω μας. Το κύμα εψήλωνε βουνό αδιάβατο, ανέμιζε φωσφορούχους τους αφρούς κ' έχυνε φως κάτασπρο, θαμπό και άχαρο περίγυρα. Τι άλογα και τι άτια! τι φώκες και τι φάλαινες! τι Σειρήνες και τι Μέδουσες εκλωθογύριζαν κοπαδιαστά, εβρυχώνταν και αλλάλαζαν με χίλιων λογίων σφυρίγματα, χτύπους, κραυγές, δοντοκοπήματα στο σύσκοτον εκείνο χάος και την ασάφεια. Ν' ανησυχώ άρχισα. Ο Ποσειδώνας βέβαια έλειπε κάπου και τα στοιχειά ελεύθερα εβγήκαν εμπρός μου πίσω να πάρουν το λατρευτό δεντρί τους, ίσως στολίδι κ' ίσως αβρός σύντροφος στα παιγνίδια τους. Δεν ήταν θάλασσα εκείνη· ήταν θυμός και σείσμα, κατάρρα και χολή, φαρμάκι της άβυσσος. Τη δόξα του θνητού επρόβαινε ζηλότυπο να την φιλονεικήση το αθάνατο. Κ' έφερνε συντροφιά όλες τις δυνάμεις της φύσεως, άπιαστες, άορίστες και ανυπόταχτες ακόμα στο αδύνατο πλάσμα.

Όμως τίποτα. Το γιούσουρι σφιχτοδεμένο ακολουθούσε τ' απονέρια που έστρωνε δρόμο, νομίζεις η πρύμη της σκάφης μας. Το άκουα να δέρνεται κάποτε και να ρουχνίζει, σαν ζωντανό που παίρνει ανήφορο. Ντροπή το είχε πως ενικήθη κ' επάσχιζε με κάθε τρόπο ν' απαλλαγή. Μα ποίος το άφινε; Τ' όνειρο της ζωής μου εκατόρθωσα να το κρατώ πράγμα τώρα στα χέρια μου και δεν τα απαρατούσα αν δεν με άφινε πρώτα η ψυχή. Έβλεπα να με ακολουθή ταπεινό το ανυπόταχτο κ' ελάγκευε μέσα η καρδιά μου, θρόνος εγινόταν το σαπιοκάικο και αρματοδρομούσα στα δαφνόφυλλα θριαμβευτής αυτοκράτορας. Μέσα στα άγριο πέλαγο μια εξεχώριζα ταρναριστή φωνή, τη φωνή του διαλαλητή· ένα εγνώριζα αίσθημα τον θαυμασμό των γερόντων μας· έναν πόθο την ευχή των·

— Να λεβεντονιός για να γίνη άντρας μας!

Με το χάραμα είδα κατάπλωρα συγνεφοσκεπασμένο το νησί μας. Τρία μίλια ηθέλαμε ακόμη. Μα τρία μίλια γερά. Τα μπράτσα ελύθησαν όλη νύχτα επάνω στο κουπί, τα πρόσωπα εσούρωσαν τα μάτια εθόλωσαν. Ζάρες έκαμε το πλατύ μέτωπο· άσπρισαν τα κατάμαυρα μαλλιά, σαν να εκύλισαν στογός τα χρόνια επάνω μας. Ο καπετάνιος ξαπλωμένος τ' ανάσκελα στον πάγκο έμοιαζε πτώμα. Οι άλλοι [λαμνοκόποι](#) σκυθρωποί και αμίλητοι εκινούσαν ράθυμα τα κουπιά, σαν μηχανές που κάνουν αναίσητα τα έργον τους. Μόνος εγώ εξακολουθούσα ν' αγωνίζωμαι σωστά. Ήρθε μάλιστα πολλές φορές που τους επήρα. Μα τι να κάμω κ' εγώ; Περισσότερος ήταν ο πόθος παρά η δύναμής μου. Το κύμα επίμενε να ψηλώνη ακόμα, να λιχνίζει το καΐκι, να μας βρέχη και να μας κλυδωνίζει επίφοβα.

Τέλος ερόδισεν η ανατολή, έφεξεν ο ήλιος, διώχτης αμείλιχτος των μυστικών της φύσεως και των ονείρων του ανθρώπου. Εφάνηκαν βουρκωμένες οι στεριές, θολό το πέλαγο, φιλόξενο το νησί μας αντίκρυ.

— [Άλα](#), παιδιά κ' εφθάσαμε· ολόχαρος εφώνασα.

Και πηδώ στην πλώρη ν' αγναντέψω καλά το λιμάνι, να ιδώ την αμμουδιά που θα δεχθή ακλόνητο

βάθρο το λαμπρό μου κατόρθωμα. Ανάλαφρα το καΐκι επίταξε μέσα, εγλύστρησε στα νερά, δυο χάλαρα επήδησε, άρραξεν απάνω στον άμμο. Τρέχω στην [πρύμη](#) και αδράζω τη [γούμενα](#). Ωιμέ το πλάνο τ' όνειρο! Σχοινί κομματιασμένο κρατώ μόνον στα χέρια μου!

Πώς έφυγε το άθλο μου· τι έγινε το άκαρπο δεντρί; Κάτω βρίσκεται στον κόρφο του Βόλου, απάνω στον θεόχτιστον πάγκο του με τις λεπιδωτές ρίζες, αρκουδοντυμένον τον κορμό, κλαδιά και παρακλάδια του περαδώθε, λέγεις και πάσχει ν' αποκλείση όλα στο δίχτυ του. Ακόμη το παραδίνουν γενιά σε γενιά οι ναύτες και πάει από πατέρα σε παιδί, από παιδί σε αγκόνι πάντα μεγάλο, θαυμαστό πάντα, σκληρό σαν σίδηρο, δυνατό σαν λέοντας, ψυχωμένο και αθάνατο σαν στοιχειό.

Κ' εγώ Γιάννος ο Γκάμαρος, νέος Άγιος Γιώργης του νησιού, εβδομηντάρης κ' ετοιμόρροπος τώρα δεν θαλασσοδέρνομαι παρά για το καρβέλι!